

Leefomgevingsmediation

Via mediation is het mogelijk snel en kosten-efficiënt oplossingen te vinden voor ruimtelijke conflicten die recht doen aan ieders belangen. Het is dan ook begrijpelijk dat dit instrument op steeds grotere schaal wordt toegepast.

Stel u hebt als projectontwikkelaar in goed overleg met de overheid plannen voor een te ontwikkelen windmolenpark, een woonwijk of een ambitieus project. U doorloopt de formele procedure, er wordt een MER-rapport opgesteld waarna de vergunningen en ontheffingen geregeld worden. Alle lichten lijken op groen te staan, totdat plotsklaps bewoners uit de naburige gemeente beroep tegen uw plannen aantekenen. Vecht u het met elkaar uit, al moet u daarvoor naar de hoogste rechter?

Een dergelijk traject levert vrijwel altijd verliezers op. U kunt ook besluiten dat het al die energie niet waard is en dat u uw plannen beter op een andere plek kunt realiseren. Zonde van alle werk dat al gedaan is. Er is ook een derde weg, namelijk er samen als goede buren proberen uit te komen. In dat geval biedt mediation uitkomst. Menig probleem op het gebied van milieu en ruimte blijkt oplosbaar dankzij de inzet van gespecialiseerde mediators op dit terrein.

Hoe werkt het?

Mediation is een vorm van conflictoplossing via bemiddeling door een onafhankelijke procesbegeleider: de mediator. Doel is een situatie te creëren waarin partijen goed naar elkaar luisteren om tot een oplossing te komen. Partijen worden gestimuleerd om, rekeninghoudend met elkaars belangen, samen naar een acceptabele oplossing te zoeken. Vertrouwen in elkaar krijgen is daarbij een belangrijke factor.

Aftrap is een mediationovereenkomst met daarin afspraken over vrijwilligheid, de te leveren inspanningsverplichting, de mate van vertrouwelijkheid en geheimhouding, de vertegenwoordiging en honoraria en kosten. Tijdens de mediation wordt eerst verkend wat het conflict inhoudt en worden individuele belangen geïnventariseerd. Vervolgens gaan partijen aan de slag om opties voor oplossingen te bedenken die in ieders belang zijn. Laatste stap is het maken van afspraken om het project vlot te trekken; deze worden vast-

Auteursinfo

Carla Kuijpers (Lunos Management BV), Carleen Mesters (Stroom en Onderstroom) en Linda Reijerkerk (Centrum voor Conflicthantering) zijn allen mediator bij de Stichting Mediation voor Milieu en Ruimtelijke Ordening. Informatie: www.mediation-mro.nl (email: mediationmro@idservices.nl).

Casus geluidsoverlast

Een bedrijf in agrarische machinerie veroorzaakt de nodige geluidsoverlast in het buitengebied. De burens maken al jaren bezwaar tegen de overlast en verwijten de gemeente nalatigheid bij handhaving. De gemeente wil de betrokkene eigenlijk verplaatsen naar een bedrijventerrein. De kosten daarvan zijn echter door het bedrijf niet op te brengen. De zich al jaren voortslepende zaak wordt door de Raad van State doorverwezen naar de mediator. Na de verschillende stappen doorlopen te hebben, waarbij het sociale onderscheid tussen burens (hoger opgeleid) en bedrijf (selfmade man) tot de nodige wrijving tussen partijen leidt, komt een oplossing in zicht. Deze luidt: burens verhuizen naar de woning van de bedrijfseigenaar wiens moeder al met één been in het bejaardentehuis zit. De bedrijfseigenaar regelt dit verder met zijn familie (voor wat betreft de erfenis). Het huis van de burens gaat over naar de bedrijfseigenaar; onderdeel van de oplossing is verder wat financiële compensatie om het verschil in waarde tussen de huizen gelijk te stellen.

gelegd in een vaststellingsovereenkomst. Deze wordt door alle partijen ondertekend en heeft rechtskracht.

Ruzie in de leefomgeving

Conflicten in de leefomgeving verschillen van die op andere terreinen. Er zijn vaak meerdere partijen betrokken zoals overheden, belangengroepen, bedrijven en omwonenden.

Ook kwesties rondom windmolenparken zijn reeds succesvol via mediation opgelost

wint terrein

Casus geurhinder

Ernstige milieuhinder van een bedrijf leidde zelfs tot gezondheidsklachten onder de bevolking. De communicatie tussen alle betrokkenen – de gemeente, de provincie, het bedrijf en de omwonenden – bleek behoorlijk verstoord. Op het punt van geurhinder kwam De Raad van State er niet uit en zij verwees de zaak door naar de mediator. Gezondheidsklachten werden niet als zodanig in het geschil betrokken. Iets wat de bewoners natuurlijk als prioritair punt hadden aangevoerd.

Tijdens de eerste sessie werd de mediationovereenkomst ondertekend, waarbij de geschilafbakening nog een heikel punt vormde. Het bedrijf weigerde akkoord te gaan met het verzoek van de bewoners dat gezondheidsklachten het geschilpunt vormden. Men bestreed het verband hiertussen. De bewoners gingen uiteindelijk met enige tegenzin en na een oproep daartoe door een meer gematigde bewoner akkoord met ondertekening van de overeenkomst.

Ook gaan ontwikkelingen op het terrein van milieu en ruimtelijke ordening vaak gepaard met complexe besluitvormingstrajecten. Denk aan geschillen over waterbeheer en landinrichting, windmolenparken en omwonenden, bouw in strijd met bestemmingsplan, milieuvergunningen, natuur. Voor mediation in 'leefomgevingsconflicten' is een gespecialiseerde mediator met ervaring en specifieke kennis van het beleidsterrein daarom waardevol.

Uitgangspunt is dat juist in de leefomgeving de betrokken partijen met elkaar verder zullen moeten. Met het oog hierop is het van belang goed zicht te hebben op wie de werkelijke partijen zijn. Meestal is er namelijk sprake van andere belanghebbenden, die niet direct partij in het conflict zijn; ook zij dienen gehoord te worden.

Overkoepelende partij

De Stichting Mediation voor Milieu en Ruimtelijke Ordening stimuleert het gebruik van mediation in de leefomgeving en wil bijdragen aan een betere samenwerking tussen de diverse actoren. Zij doet dat door binnen haar netwerk van gespecialiseerde mediators te werken aan vakontwikkeling en kwaliteitsborging. Dit gebeurt onder meer door het initiëren van onderzoek en symposia. Ook stelt de stichting informatie over praktijkervaringen beschikbaar en wordt een register bijgehouden van geregistreerde mediators op dit vakgebied.

Carla Kuijpers, Carleen Mesters en Linda Reijerkerk

EU milieubeleid – Going local

Premium milieuzorg

Het potentieel van milieuzorgsystemen blijft in Europa grotendeels onbenut. Dit komt door het vrijwillige karakter ervan. Afgezien van Noorwegen, waar een verplichting geldt, blijkt het hebben van een dergelijk systeem vooral afhankelijk van enthousiaste managers. Geheel ten onrechte! Milieuzorgsystemen leiden namelijk tot kostenbesparingen én een verbetering van milieuprestaties. De huidige forse overheidsbezuinigingen, onder andere op toezicht en handhaving, zouden weleens tot een revival kunnen leiden.

In Europa bestaan er talloze milieuzorgsystemen, maar alleen EMAS (EU Eco-Management and Audit Scheme) focust sterk op het naleven van wet- en regelgeving en op de openbaarheid van milieu-informatie. De eisen voor deze premium milieuzorgstandaard zijn vastgelegd in een Europese verordening. Hierdoor zijn ze direct van kracht in heel Europa. Sinds begin 2010 is een herziende versie van de verordening van kracht, waardoor het voor het eerst mogelijk is om organisaties en productielocaties buiten de EU te laten certificeren (EMAS Global). Daarnaast is het voor organisaties met productielocaties in diverse landen mogelijk om alle locaties via één registratieprocedure onder één EMAS-registratienummer te laten registreren (EMAS Corporate). Ook zijn er verplichte 'core environmental indicators' voor het (openbare) milieujaarverslag ingevoerd. Hierdoor worden milieuprestaties van EMAS-organisaties onderling beter vergelijkbaar en zijn de prestaties van één bedrijf makkelijker te volgen, ook over meerdere jaren. Om organisaties te helpen hun milieuprestaties te verbeteren, inventariseren de zogenoemde 'sectoral reference documents' de beste (milieu)praktijken per sector. Voor de sectoren 'handel', 'bouw', 'toerisme' en 'overheidsorganisaties' is het werk in volle gang. Zeven andere sectoren staan op de rol.

Vanuit het bedrijfsleven in Azië, vooral China en Korea, is er grote belangstelling voor EMAS Global certificering; grote multinationals willen zelfs hun leveranciers bij het proces betrekken. Intussen zijn de eerste bedrijven volgens de EMAS Corporate procedure geregistreerd. Daaronder luchtvaartmaatschappij SAS en papierproducent UPM. Omdat bij het verkrijgen van een EMAS-certificaat nadrukkelijk wordt gecontroleerd of een bedrijf alle wet- en regelgeving naleeft, blijken ook handhavers belangstelling voor EMAS te hebben. Immers, nu er steeds minder geld is voor toezicht en handhaving, kunnen milieu-inspecteurs wellicht wel wat minder op bezoek bij EMAS-organisaties. Die demonstreren door hun 'EMAS-certificaat' namelijk al dat ze het naleven van milieuwet- en regelgeving heel serieus nemen en bereid zijn dit door onafhankelijke instanties te laten controleren.

'EU milieubeleid – Going local' is een column van Rolf-Jan Hoeve (Vertegenwoordiging van de Europese Commissie in Nederland)

Reacties zijn welkom via: EUcolumn@gmail.com